

Taktika odhaľovania a objasňovania trestných činov v ekonomike

Anotácia: V spracovanom poznaní vo forme vedeckej štúdie autor odbornej verejnosti predkladá poznanie, ktoré tvorí čiastkový výstup dosiahnutý aplikovaným výskumom, ktorého objektom je taktika realizácie procesov odhaľovania a vyšetrovania trestných činov v ekonomike.

Kľúčové slová: odhaľovanie a objasňovanie trestných činov, policajná stratégia a taktika, taktika, metodika, postupy, taktické aspekty a štruktúra procesov odhaľovania a objasňovania, kriminálno-policajná situácia, dokumentovanie v systéme odhaľovania a objasňovania.

Hlavnou príčinou toho, prečo má zločinecký zisk takú prítažlivú silu a prečo je jeho výskyt taký častý, je neschopnosť štátnych orgánov odhaliť a objasniť trestné činy a zabezpečiť neodvratnosť trestného postihu.

Uvedenú skutočnosť sme sa rozhodli objektivizovať myšlienkou, ktorú vyslovil Cesara Beccaria v jeho diele *Dei delitti a delle pene* (rok 1764): „**Jednou z najväčších prekážok zločinu nie je ukrutnosť trestov, ale ich nevyhnutnosť**“. Nazdávame sa, že táto myšlienka je síce často citovaná, avšak nepodarilo sa ju pretransformovať do praktického života v tom zmysle, že by sa radikálne znížila úroveň latencie kriminality.¹

Rešpektujúc potrebu konštruktívnej diskusie, ktorú v procese aplikovaného výskumu permanentne vykonávame s odborníkmi teórie a praxe, sme sa rozhodli vo forme vedeckej štúdie informovať o čiastkových výsledkoch našej práce.² Pri napĺňaní tejto ambície odbornú verejnosť informujeme o prístupoch, ktoré sme akceptovali pri explanácii kategórií odhaľovanie a objasňovanie trestných činov v ekonomike a vymedzovaní taktiky, ktorú je vhodné uplatniť v realizovaných procesoch týchto poznávacích činností. Predpokladáme, že touto prezentáciou prispejeme k rozširovaniu terminologického inštrumentária, ktoré je systémovo spracovávané v procese konštituovania policajných vied.

1 Vymedzenie kategórií odhaľovanie a objasňovanie

Obsah postupu, ktorý sme akceptovali pri explanácii procesov odhaľovania a objasňovania trestných činov (*d'alej len odhaľovanie a objasňovanie*), vyplýva z relatívne samostatného ontologického a gnozeologického charakteru týchto (*účelovo*) realizovaných policajných činností. Z praxe je zrejmé, že príslušníci polície tieto špecifické druhy poznania cieľavedome a systémovo orientujú najmä na identifikáciu znakov skutkovej podstaty trestného činu (*objekty poznania*). Takýmto postupom dosahujú zvýšenú úroveň modifikácie organizácie a riadenia pri realizácii týchto procesov a dosahovaní vytýčeného cieľa. Tým potvrdzujú platnosť dialektiky medzi poznávaným objektom a svojou činnosťou (*napríklad – poznať nepoznané*). Je to tak preto, lebo pri týchto formách poznávania prvé vyžaduje druhé, pričom určujúci činiteľ je vždy realizátor (*modifikátor – príslušník polície*). Osobitne sa to prejavuje pri vymedzovaní účelu a stanovovaní cieľa, ktoré predestinujú voľbu prístupu pri poznávaní trestných činov, ktoré sú zo zákona povinní plniť príslušníci polície.³ Tí o objekte poznania (*trestnom čine*) majú určité penzum vedomostí, ktorého dispozičný rozsah je determinovaný predovšetkým ich profesionálnou orientáciou (*v trestnom práve*,

¹ MUSIL, J. Finanční šetření – nástroj odhalování prání peněz, In *Kriminalistika*, roč. XXXII., č. 4, s. 282.

² VÝSK 177. Vedeckovýskumná úloha: Odhaľovanie a dokazovanie trestných činov v ekonomike. Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave – knižnica. 2012, 33s.

³ *Prístup sa od metódy odlišuje tým, že je všeobecnejší, menej presný, obsahuje najvšeobecnejšie princípy a nemusí sa viazať iba na jednu metódu.*

*kriminalistike, kriminológii, ekonómii, policajných vedách...), schopnosťou účelovo aplikovať teoretické poznanie, svoje alebo iné praktické skúseností a pod.*⁴

Príslušníci polície účelovou realizáciou procesov

„po línií jav – podstata“

plnia úlohy spájané so **skúmaním vymedzených objektov,**

„po línií podstata – jav“

vysvetľujú ich vznik a existenciu.

Z načrtnutých téz je zrejmé, že odhaľovanie a objasňovanie v konkrétnom systéme policajného konania sa povahou svojho predmetu a svojím zázemím podstatne odlišujú od iných policajno-bezpečnostných činností. Túto skutočnosť využívajú odborníci pri spracovaní ich charakteristík (*operacionalizácie termínov odhaľovania a objasňovania*). Žiaľ, žiadny z týchto pokusov sa dosiaľ nepresadil – vedeckou obcou nie je univerzálne prijatý. Tento stav nie je však nami vykladaný v tom zmysle, že odborníci pri charakterizovaní týchto činností nerešpektujú žiadne pravidlá a poriadok. Práve naopak, predpokladáme, že je vhodné názory týchto odborníkov vnímať ako impulz k ich štúdiu a výsledky tohto štúdia tolerantne, odborne a konštruktívno-kriticky rešpektovať.⁵ Tento prístup k posudzovaniu názorov iných (*zdôrazňujeme, rešpektujúc paradigmy neopozitivismu – logický empirizmus, neofunkcionalizmu – teórie sociálnych činností a sociálnych systémov, systémový prístup a pod.*)⁶ aj nás oprávňuje charakterizovať tieto kategórie a následne výstupy z tejto činnosti subsumovať do tezauru predkladaného poznania.

V ďalšej časti tejto štúdie – týchto intenciách – termínom **odhaľovanie trestných činov** označujeme **procesuálnu činnosť, ktorú kompetentné orgány štátnej správy realizujú s cieľom identifikácie doteraz nepoznaných znakov ich skutkovej podstaty a iných relevantných okolností, ktoré budú predmetom dokazovania.**⁷

(zistiť – kto? – subjekt, obet', svedkovia; čo? – skutkové okolnosti).

Účelom realizácie procesov odhaľovania je v podstate príprava podkladov na právnu kvalifikáciu presne vymedzenej epizódy kriminálneho správania a konania konkrétneho subjektu (*osobitne právne zodpovedného*).

Termínom **objasňovanie** označujeme **proces, ktorého štruktúru tvorí systém prvkov, ktorých spoločnou vlastnosťou je aktívna (intencionálna) činnosť smerujúca k zisteniu informácií, ktoré je možné využiť pri určovaní vzťahu identifikovaného subjektu k odhalenému trestnému činu.**⁸

(prečo? – účel, motivácia; čo? – cieľ; kde?; kedy? a iné).

⁴ *Trestná činnosť (kriminalita) – súhrn pripravovaných, páchaných a spáchaných trestných činov.*

⁵ *Ich názory sú mimoriadne zaujímavé, ale konštruktívne nezapadajú v priamej väzbe do rámca poznania, ktoré je predkladané v obsahu tejto učebnice.*

⁶ PETRUSEK, M., MILTOVÁ, A., VODÁKOVÁ, A. *Sociologické školy, smery, paradigmatá*. Praha: Sociologické nakladateľství v spolupráci se Sociologickým ústavem AV ČR. 1994, s. 24, 99.

⁷ HULLOVÁ, M. et al. *General Crime*. Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave. 2015, s. 48.

Z analogického výkladu týchto kategórií je zrejmé, že odhaľovanie a objasňovanie trestných činov je jednou z úloh, ktorú sú zo zákona povinní plniť príslušníci polície a iné orgány štátnej správy. Príslušníci polície (*subjekt poznávania*) účelovou realizáciou procesov odhaľovania a objasňovania ovplyvňujú predovšetkým fungovanie základných prvkov spoločenskej štruktúry. Z týchto dôvodov ich pôsobenie na tieto prvky je vhodné vnímať ako uspokojovanie potrieb bezpečnosti v konkrétnych spoločenských podmienkach. Bez ohľadu na úplnosť je to tak preto, lebo pri realizácii týchto procesov plnia celý rad samostatných, avšak vzájomne zladených, logicky na seba nadväzujúcich a doplňujúcich sa úloh. Podstatu týchto úloh určuje definovaná (*vymedzená*) potreba, účel, cieľ a delegované možnosti súvisiace s využívaním kompetencií (*právomoc, zodpovednosť*) pri tomto systémovom poznávaní.⁹

V syntéze tieto konštatácie potvrdzujú, že systémový obsah procesov odhaľovania a objasňovania je možné označiť termínom „*cesta od počítačovej neznalosti k znalosti konkrétnej reality*“, teda poznávanie skutočnosti, objektu (*javu*) – **poznávacie činnosti, ktoré sú realizované** za určitej situácie v konkrétnom prostredí. V zjednodušenom vyjadrení to znamená, že realizáciu týchto činností determinujú rôzne faktory, ktoré vo vzťahu k týmto činnostiam vykazujú objektívny, resp. subjektívny charakter. Z tohto dôvodu je vhodné, ak pri charakterizovaní odhaľovania a objasňovania sú tieto faktory (*podmienky, príčiny, okolnosti*) rešpektované.

Pri objektivizácii tejto potreby uvádzame, že príslušníci polície pri plnení úloh v procesoch odhaľovania a objasňovania:

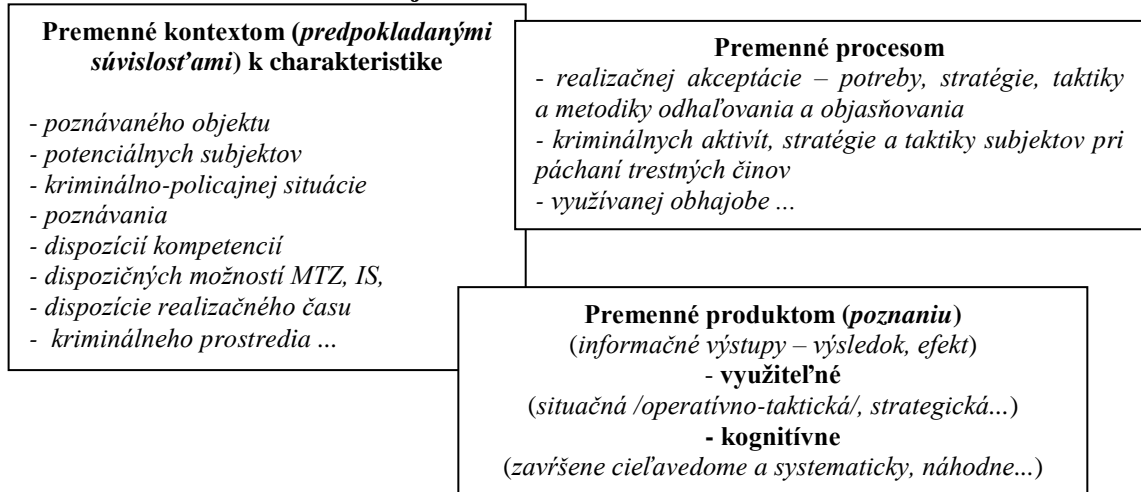
- ✓ svoju činnosť cieľavedome a systematicky orientujú do oblastí, v ktorých sa dôvodne predpokladá, že tam došlo k spáchaniu trestnej činnosti, resp. je páchaná trestná činnosť (*v týchto oblastiach sa vyskytujú relevantné informácie, ktoré dané kriminálne konania konkrétneho subjektu charakterizujú*),
- ✓ postupujú v súlade s predpokladanými javovými vlastnosťami a podstatou určitého druhu trestnej činnosti (*napríklad kriminalita v ekonomike*),
- ✓ konštruktívne spracovávajú informačný výstup (*poznatie*), ktorý objektívne potvrdzuje, že bol trestný čin spáchaný, je páchaný, resp. nie je spáchaný a pod.¹⁰

Ak uvedené zjednodušíme, model odhaľovania a objasňovania môžeme znázorniť prostredníctvom premenných prvkov (*veličín a kvality*) tohto špecifického kriminálno-policajného poznávania (*pozri schému*).

⁹ Napríklad impulzom pri vymedzovaní tejto potreby sú obvykle predpoklady, ktoré s prihliadnutím na známe okolnosti sú využité pri vyslovení opodstatnenej domnienky, že subjekt „určitým konaním“ pácha, resp. spáchal trestný čin.

¹⁰ HULLOVÁ, M. et al. *General Crime*. Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave. 2015, s. 47.

Model odhaľovania a objasňovania

Pri spracovaní tohto modelu sme využili výsledky kauzálnych analýz, ktoré sme v procese aplikovaného výskumu vykonali v policajnej praxi.¹¹ Z tohto poznania vyplýva, že príslušníci polície poznávanie trestných činov realizujú postupnými procesmi odhaľovania, objasňovania a vyšetrovania (*dokazovania*). Týmito postupmi vymedzujú identitu trestných činov (vo vzťahu k poznávanému konaniu *preukazujú existenciu obligatórnych a fakultatívnych znakov ich skutkových podstát*).¹² Pri tejto účelovej činnosti rešpektujú delegované kompetencie, ktoré súvisia s uplatňovaním systému kriminálno-polícajného poznania (*odhaľovanie a objasňovanie realizované procesmi spravodajskej činnosti, operatívno-pátracej činnosti paralelne s procesmi vyšetrovania, tieto procesy na seba buď nadväzujú, alebo sa prelínajú*).¹³ Je to tak preto, lebo trestná činnosť v ekonomike je ako objekt poznávania v danej súvislosti sám osebe zložitý a veľmi komplikovaný spoločenský jav. Skladá sa z mnohých prvkov, ktorých kriminálna relevancia sa odráža predovšetkým v samotnom skutku, v ktorom sa vidí alebo predpokladá určitý trestný čin.

Uvedená zložitosť sa v policajnej praxi prejavuje rôzne. Napríklad je možné uviesť, ak je „riešený tzv. zjavný trestný čin“ (*prejav kriminality*) a je poznaná identita jeho subjektu (*páchateľ*), príslušníci polície preverujú a zisťujú okolnosti jeho konania (*osobitne kriminálneho*). V daných súvislostiach zisťujú:

- ✓ skutočný rozsah jeho konania, činností (*aktivít*) a zabezpečujú (*vykonávajú*) dôkazy (*o jeho aktivitách*),
- ✓ prípadných spolupáchateľov a podielnikov,
- ✓ informácie o jeho aktuálnom pobyte a pohybe (*pátrajú po jeho pobyte*) a pod.

Iné postupy realizujú, ak je objektívne zistené, že trestný čin bol spáchaný, avšak nie je poznaná identita jeho subjektu (*fyzické a právnické osoby, spolupáchatelia*). Uvedené platí aj pre poznávanie latentných trestných činov, ktoré príslušníci polície realizujú v súlade s opodstatnenými predpokladmi, že už boli spáchané (*resp. sú páchané*), avšak identitu znakov ich skutkových podstát nepoznajú a pod.

¹¹ V roku 2015 sme vykonali analýzy 88 vyšetrovacích spisov, v ktorých sú fixované postupy a výsledky odhaľovania a objasňovania trestných činov v ekonomike (KR PZ – BA, PO, KE).

¹² „... objektom tohto identifikačného poznania sú predovšetkým prvky systému kriminálnej charakteristiky trestného činu.

¹³ LISOŇ, M. Operatívno-pátracia činnosť (*všeobecná časť*). Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave. 2012, s. 14.

Na základe týchto skutočností je možné osobitne zdôrazniť, že v prevažnej väčšine prípadov od kvality, úplnosti a objektivity fixovaného poznania (*dokumentácie*) závisí možnosť jeho využitia (*odhaľovania, objasňovania, ale aj prevencie danej kriminálnej aktivity*). Z výsledkov aplikovaného výskumu vyplýva, že príslušníci polície to v procesoch odhaľovania a objasňovania rešpektujú. Plnenie úloh v týchto procesoch (aj *celý ich priebeh*) vhodnými formami dokumentujú. Týmto prístupom potvrdzujú, že **dokumentovanie nie je samostatnou etapou v procesoch odhaľovania a objasňovania**. Dokumentácia je činnosť, ktorá za pomoci technických prostriedkov slúži na verbálne alebo obrazové podchytenie (*fixovanie*) priebehu a výsledkov plnenia úloh. Ak je táto činnosť vykonávaná v tíme, potom má dokumentácia výrazný vplyv aj na rozhodovacie procesy.

Tieto skutočnosti uvádzame preto, lebo v praxi sa často výraz dokumentácia používa nesprávne, napríklad „**odhaľovanie a dokumentovanie...**“. Tento slovný tvar navodzuje predstavu o tom, že ide o dva samostatné procesy. Avšak v konkrétnej spoločenskej realite to tak nie je.¹⁴ **V policajnej praxi je dokumentácia imanentnou súčasťou realizačnej štruktúry každého postupu, ktorým sa zasahuje do práv a slobôd človeka (aj vykonávania dôkazu). Preto, ani v metodickom zmysle slova, dokumentácia nemá byť vnímaná a chápaná ako akási relatívne samostatná časť procesov odhaľovania a objasňovania.**

Z týchto dôvodov sú príslušníci polície povinní už v štádiu prípravy procesov odhaľovania a objasňovania posúdiť spôsoby a možnosti využitia dosahovaného a dosiahnutého informačného poznania, charakterizovať jeho význam, prípadne právnu relevantnosť predpokladaných dosiahnutých informačných výstupov a pod. Na základe toho môžu rozhodnúť o vhodnom spôsobe a druhu dokumentácie (*využívajú rôzne varianty kombinácií tzv. združených foriem dokumentácie a pod.*)

2 Taktika odhaľovania a objasňovania

Ak použijeme výklad zo slovníka cudzích slov, „**taktika**“ (*slovo gréckeho pôvodu*) znamená *premyslené formy a spôsoby postupu konania, vedenia boja; použitie prostriedkov na uskutočnenie strategického plánu*.¹⁵

Pred samotným riešením spracovania charakteristiky „*policajnej taktiky*“ sme sa pokúsili analogicky prevziať vedecké východiská spracované už konštituovanými vednými odborníkmi, ktoré skúmajú problematiku taktiky. Svoju pozornosť sme zamerali predovšetkým na kriminalistiku, pretože v jej systéme je relatívne samostatná náuka – *kriminalistická taktika*. V tejto súvislosti uvádzame, že samotný pojem „*taktický*“ nie je v kriminalistike dosiaľ presne vymedzený a často dochádza k jeho rôznym interpretáciám najmä vo vzťahu k pojmu metodika a stratégia.

Zjednodušene povedané, aj napriek tomu, že policajná taktika je v praxi uplatňovaná (*vykazuje znaky ontologickej a gnozeologickej kategórie*), jej metodologická charakteristika dosiaľ nie je spracovaná.

Rešpektujúc potreby policajnej teórie a praxe, tieto skutočnosti nás motivovali k tomu, aby sme do konštituovaných policajných vied ponúkli implementovať metodologickú kategóriu „**policajná taktika**“. Pri jej spracovaní sme interdisciplinárne využili poznanie najmä z vojenských teórií, ktoré s touto kategóriou frekventovane pracujú.

¹⁴ METEŇKO, J. Trendy v kriminalistickej dokumentácii. In *Rozvoj metodík vyšetrovania jednotlivých trestných činov*, Zborník. Bratislava: Akadémia PZ. 2007, s. 78 – 92.

¹⁵ ŠALINGOVÁ, M., MANÍKOVÁ, Z. *Slovník cudzích slov*. Bratislava: SPN Bratislava. 1983, s. 862.

2.1 Policajná taktika

Policajná stratégia a taktika vytvárajú algoritmy riešení pri plnení úloh na úseku odhaľovania a objasňovania a zabezpečovaní predpokladov na neodvratnosť trestného postihu (*za spáchaný trestný čin*).

V policajnej praxi termíny „*stratégia*“ a „*taktika*“ sú často používané ako synonymá. Vo všeobecnosti je to možné vysvetľovať tým, že tieto pojmy (*kategórie*) majú spoločné to, že ide o *premýšľaný spôsob plánovania, riadenia a realizácie (vedenie boja)*. Medzi stratégiou a taktikou je však jeden podstatný rozdiel. **Stratégia je širší koncept predstavujúci celkový, dopredu pripravený plán.** Napríklad vo vzťahu k eliminácii nežiaducich následkov trestnej činnosti zahŕňa činnosti, ktorými je možné zabezpečiť:

- ✓ kontrolu kriminality (*prevencia a represia*),
- ✓ elimináciu vzniku podmienok a príčin kriminality,
- ✓ predpoklady na plnenie ďalších úloh po zabezpečení neodvratnosti trestného postihu a pod.

Taktika je užší koncept. V danom prípade sa týmto termínom označuje postup pri plnení úloh v konkrétnej kriminálno-policajnej situácii, v ktorom je uplatňovaný a účelovo modifikovaný strategický plán.¹⁶

Policajná taktika je uplatňovaná v rámci plnenia konkrétnych úloh. Pri zdôvodňovaní jej opodstatnenosti je vhodné uviesť, že oproti minulosti, keď boli úlohy polície viazané len na represívne aktivity, je súčasný taktický prístup k plneniu policajných úloh variabilnejší. Príslušníci polície pri plnení úloh pripravené taktiky orientujú napríklad na:

- ✓ podporu ochrany práv a slobôd občanov – *osobitne komunikácia príslušníkov polície s občanom – občan nie je pasívny pri zabezpečovaní kontroly kriminality*,
- ✓ neutralizáciu hlavných hrozieb – *sú spájané so zisťovaním príčin a podmienok páchania trestnej činnosti; postpenitenciárnou starostlivosťou o osoby s kriminálnou kariérou, na ktorej participuje polícia*,
- ✓ podporu stabilizácie kriminality – *sú spájané s činnosťou na úseku odhaľovania a objasňovania kriminality, s vytváraním predpokladov na zabezpečenie neodvratnosti trestného postihu za páchanú a spáchanú trestnú činnosť*,
- ✓ vytváranie predpokladov na riešenie prognózovanej kriminality (*trestnej činnosti*) – *výskum, príprava, metodiky, logistika a pod.*

Z empirie vyplýva, že ak príslušníci polície pri plnení úloh využívajú vhodne zvolenú taktiku, ich činnosť vykazuje vyššiu úroveň účinnosti a efektivity. Túto skutočnosť nám potvrdili aj oslovení respondenti (*riadený rozhovor s 18 príslušníkmi policajnej praxe – poslucháči 2. ročníka magisterského externého štúdia v šk. roku 2014/2015*). Tí uviedli, že v súvislosti s plnením úloh na úseku odhaľovania a objasňovania trestných činov kriminality v ekonomike je to evidentné najmä pri uplatňovaní policajnej taktiky, ktorá je spájaná s realizáciou:

- ✓ **ofenzívnych aktivít** – odhaľujú a objasňujú trestné činy, zisťujú a spracovávajú poznanie pre potreby stratégie (*uplatnenie prevencie*),
- ✓ **defenzívnych aktivít** – eliminujú aktivity páchatel'ov trestných činov (*napríklad nezákonnej a neetickej (nemorálnej) obhajoby*),

¹⁶ SPILNÝ, P., HRNČIAR, M. *Vojenská taktika*. Liptovský Mikuláš: Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, Liptovský Mikuláš. 2013, s. 17.

- ✓ **stabilizačných aktivít** – stabilizujú bezpečnostné situácie a znižujú úroveň násillia, presadzujú bezpečnosť a kontrolu kriminality (*prevencia*),
- ✓ **umožňujúcich aktivít** – vytvárajú podporu alebo podmienky na ofenzívne, defenzívne a stabilizačné aktivity (*realizácia OPČ, budovanie logistiky, napríklad informačné siete, informačné systémy, utajovanie*) a pod.

Analogickým výkladom uvedeného je možné uviesť, že policajná taktika predstavuje optimálny premyslený (*zdôvodnený*) postup v rámci realizácie rôznych policajných aktivít. Z hľadiska systémovej realizačnej štruktúry procesov odhaľovania a objasňovania **policajnú taktiku tvorí nariadená zostava postupu, ktorá je vypracovaná pre činnosť príslušníkov polície a iných subjektov vo vzťahu k prostrediu (*predovšetkým občanom*), k osobám, ktoré páchajú, resp. spáchali trestný čin, ako aj k potenciálnemu páchatel'ovi.**

Z uvedenej charakteristiky vyplýva, že policajná taktika má poskytovať príslušníkom polície (*policajným zložkám*) návod, ako postupovať pri plnení úloh v celom spektre aktivít realizovaných pod rôznymi situačnými námetmi. Má vytvárať predpoklady na „**správne a možnostiam zodpovedajúce konanie**“.

Keď zoberieme do úvahy rozšírený predmet skúmania súčasných policajných vied (*policajné konanie, policajná realita – procesy policajných činností, ich determinanty a konštrukty*), ako aj vyššie uvedené námety, ktoré presahujú boj proti kriminalite, je na mieste vysloviť konštatáciu, že **taktika odhaľovania a objasňovania je jedným z komponentov policajnej taktiky.**

Taktika odhaľovania a objasňovania je podporovaná osobitnými metodikami a postupmi. **Taktika, metodiky a postupy** (*Tactics, Techniques, Procedures – TTP*) sú pre príslušníkov polície (*nielen pre manažérov*) návodom, „**ako**“ pristupovať k plneniu stanovených úloh.¹⁷

Metodiky odhaľovania a objasňovania indikujú spôsob realizácie úloh. Sú založené na skúsenostiach. Svojou podstatou nie sú predpisujúce. Príslušníci polície ich musia aplikovať uvážlivo.

Postupy odhaľovania a objasňovania sú štandardné kroky, ktoré určujú, ako vykonávať špecifické úlohy. Sú detailné a zaväzujúce.¹⁸

2.2 Taktické aspekty odhaľovania a objasňovania

Poznávanie taktických aspektov realizácie procesov odhaľovania a objasňovania má tak praktický, ako aj teoretický význam. Prax permanentne potvrdzuje, že vzhľadom na informačnú charakteristiku objektov odhaľovania a objasňovania (*materiálnu a sociálnu podstatu kriminálnych aktivít a iných poznávaných objektov*) realizácia týchto účelových procesov môže byť úspešne zavŕšená predovšetkým vtedy, ak je:

- ✓ poznaná a pochopená samotná materiálna podstata nositeľa identifikovanej, skúmanej, hodnotenej informácie (*objektov poznania*),
- ✓ identifikovaný a interpretovaný nielen reálny prejav, ale aj podstata tejto informácie s akcentom na jej relevantnosť (*vo vzťahu k odhaľovaniu a objasňovaniu*), kde dominuje predovšetkým teoretický aspekt pohľadu.

Bez poznania a aktuálneho pochopenia týchto skutočností nie je možné určiť a konkrétne sformulovať nijaký cieľ poznania. **Taktika je vždy o cieľoch. V procesoch poznávania je až na základe identifikovania cieľov možné uplatniť adekvátne špecifické**

¹⁷ SPILNÝ, P., HRNČIAR, M. Vojenská taktika. Liptovský Mikuláš. 2013. s. 17.

¹⁸ SPILNÝ, P., HRNČIAR, M. Vojenská taktika. Liptovský Mikuláš. 2013, s. 18 – 19.

kroky a spôsoby pri selekcii a dekódovaní informácií v súlade s plnením určených úloh, čo je pragmatický aspekt hľadania a určovania taktiky.

Z praxe je zrejmé, že **analýzy kriminálno-polícajnej situácie a ich predbežná teoretická prepracovanosť umožňujú vykonať určitú modifikáciu postupov odhaľovania a objasňovania. Na základe tohto poznania je možné prijať nielen rozhodnutie, ale aj zvoliť optimálny postup realizácie týchto procesov – definovať taktiku ich realizácie.**

Nemenej významný aspekt **pri definovaní a uplatňovaní taktiky odhaľovania a objasňovania je teoretické poznanie účelovej povahy týchto činností, od ktorej sú príslušné procesy odvodené.** Slovom – čo tvorí samotnú podstatu procesov tohto poznávania, ktorú určuje predovšetkým konkrétne situačne identifikovaná potreba.

Napríklad – teoretickým základom procesov odhaľovania a objasňovania je stanovenie identity určitého objektu (*znak skutkovej podstaty trestného činu*), ktorého existencia sa v konkrétnej kriminálno-polícajnej situácii predpokladá.

Ďalší významný taktický atribút v procesoch odhaľovania a objasňovania tvorí ich štruktúrovanosť pri dosahovaní cieľa. Prax potvrdzuje, že je vhodné, ak jednotlivé kroky, t. j. postupy, opatrenia, techniky, prostriedky a operácie v týchto procesoch nie sú uplatňované spontánne, ľubovoľne. Naopak, ich aplikácia musí byť systematická, aby spela k dosiahnutiu priebežných cieľov a k hlavnému cieľu. Na túto skutočnosť sa pamätá už pri samotnej tvorbe procesu (*jeho definovaní*) a celkom prirodzene aj počas jeho realizácie.

V súvislosti s podporou uvedeného konštatovania je možné uviesť, že najmä prax pri realizácii procesov odhaľovania a objasňovania si vynútila, že pri voľbe taktiky je vhodné spájať jednotlivé kroky postupu do určitých skupín. Tieto skupiny sú vzájomne prepojené, ale časový horizont ich realizácie nemusí byť prísne nadväzujúci. Napríklad pri prijímaní taktiky je dôležité vymedziť čiastkové ciele, ktoré majú byť prioritne dosiahnuté a konkrétne zdôvodnené postupy (*v zmenenej kriminálno-polícajnej situácii*) po ich dosiahnutí, resp. nedosiahnutí a pod.

Príslušníci polície sú povinní akceptovať tieto skutočnosti pri presadzovaní prijatej taktiky, a to v jednotlivých etapách realizácie procesov odhaľovania a objasňovania (*v etape prípravy, plnenia úloh, prezentácie dosiahnutého informačného výstupu, kontroly*).

2.3 Štruktúra taktiky v procesoch odhaľovania a objasňovania

Osobitosťou štruktúry taktiky postupu pri realizácii procesov odhaľovania a objasňovania je relatívna samostatnosť ich jednotlivých etáp (*krokov*) a špecifickosť ich obsahu (*podstata, potreba a realizačné podmienky (determinanty), najmä osobitosti kriminálno-polícajnej situácie, v ktorej budú a sú tieto procesy realizované*).

Príslušníci polície v procese odhaľovania a objasňovania:

- ✓ v etape prípravy – prijímajú taktiku (*definujú taktiku*),
- ✓ v etape plnenia úloh – akceptujú taktiku (*variabilita*) a kontrolujú a hodnotia jej účinnosť a efektivitu.

Nadväzne na uvedené je vhodné dodať, že pokiaľ účelová realizácia procesov odhaľovania a objasňovania má relatívne samostatnú povahu (*z hľadiska svojej základnej štruktúry*), vrátane realizačných etáp, jednotlivé spôsoby, opatrenia, techniky, prostriedky, operácie a najmä taktika ich uplatňovania sú značne variabilné. Povaha ich variabilnosti a obsah sú výrazne determinované samotným subjektom poznávania (*profesionálnou odbornosťou príslušníkov polície*), povahou poznávaného objektu (*prejav, podstata*) a kriminálno-polícajnou situáciou.

1. etapa – prijatie (definovanie) taktiky

Príslušníci polície pri realizácii procesov odhaľovania a objasňovania využívajú definovanú taktiku. Vzhľadom na nároky, ktoré sú kladené na realizáciu týchto procesov, je definovanie taktiky výstupom jej prípravy. Z metodického hľadiska etapu prípravy taktiky možno účelovo rozčleniť na fázy:

1. vecnú, t. j. obsahovú,
2. organizačno-materiálnu.

1. Vecná fáza prípravy taktiky

Príslušníci polície sú v tejto fáze povinní venovať pozornosť **analýze a hodnoteniu** dispozícií relevantných údajov (*informácií*) o objektoch poznania (*napríklad o kriminálnej aktivite*) a realizačných možnostiach – jednotlivo a v ich syntéze. V tomto smere sa ukazuje ako prioritné vymedziť potrebu, ciele a úlohy v týchto procesov poznávania. Pri analýze relevantných údajov (*informácií*) o objektoch skúmajú a hodnotia:

- kvantitatívne a kvalitatívne hodnoty údajov (*informácií*),
- základné vzťahy medzi informáciami z hľadiska toho, čo je:
 - ✓ z pohľadu poznávaného objektu známe a potvrdené,
 - ✓ doteraz nepoznané a má byť zistené, poznané – (*identita absencie poznania*),
 - ✓ sporné, t. j. čo si odporuje a pod.,
- problémy, prípadne situácie, ktoré môžu spôsobiť určité konflikty pri plnení stanovených cieľov (*prioritných, podporných*), pritom:
 - ✓ ich vhodne výstižne definujú, určujú im ich pozíciu, ako aj význam pre stanovenie hlavného cieľa a čiastkových (*priebežných*) cieľov,
 - ✓ určujú ich eventuálny vplyv na organizačné a materiálne aspekty realizácie procesov odhaľovania a objasňovania – alternatívne určujú a vytvárajú predpoklady eliminácie predpokladaných nepriaznivých vplyvov, a to nielen v priebehu ich realizácie, ale taktiež v súvislosti s využitím ich informačných výstupov a pod.

Relevantné pre prípravu taktiky sú analýzy kriminálno-policiajných situácií, a to nielen tých, v ktorých budú realizované procesy, ale aj situácií po dosiahnutí poznania a pri jeho eventuálnom využívaní (*osobitne v trestnom konaní, vykonávaní dôkazov, dokazovaní*). Táto skutočnosť je pre určovanie taktiky realizácie procesov odhaľovania a objasňovania osobitne významná. Príslušníci polície (*realizujúci subjekt poznania*) sú povinní (*už v tejto etape*) zaoberať sa nielen otázkami informačnej povahy, ale aj otázkami hmotno-právnej a procesno-právnej povahy. Otázkou, na ktorú hľadajú odpoveď, nie je len: „*Ako postupovať v tejto situácii?*“, ale aj „*Ako je možné využiť dosahované a dosiahnuté poznanie v určitej novovzniknutej situácii?*“ a pod.

Tieto skutočnosti je možné objektivizovať poznaním z praxe. Z tohto poznania vyplýva, že príslušníci polície výstupy z procesov odhaľovania a objasňovania využívajú (*v kontinuite analýz*) pri hodnotení osobnostných čŕt a osobných pomerov tých subjektov, ktorých sa záujmové (*získavané*) a preverované informácie týkajú (*osobitne subjekt, poškodený, svedok, trestného činu*). Pri tejto činnosti sústreďujú informácie (*reálne, analytické, transferové – apriórne*), na základe ktorých môžu dôsledne posúdiť ich status a pod. V týchto intenciách (*z logiky veci to vyplýva*) zisťujú a skúmajú napríklad vzťah subjektov k poznávanému objektu (*hmotnoprávny i procesnoprávny*), ich psychologickú

charakteristiku, ako aj ich pozíciu, ktorú môžu zaujať počas realizácie procesov odhaľovania a objasňovania (*v ich priebehu*) k výsledkom poznania.

Bez ohľadu na úplnosť výstup z tohto poznania obsahuje určenie roly týchto subjektov, a to predovšetkým, či je predpoklad, že budú v procesoch odhaľovania a objasňovania:

- ✓ kooperovať s cieľom poznania skutočného stavu vecí,
- ✓ kooperáciu predstierať s cieľom získania informácií, ktoré doteraz reálne nemajú, aby mohli ovplyvňovať priebeh týchto procesov a objektívnosť dosahovaného a dosiahnutého poznania,
- ✓ vytvárať prekážky pri poznávaní a negatívne pôsobiť s cieľom znemožniť poznanie skutočného stavu vecí,
- ✓ využívať iné skutočnosti, ktoré tvoria subjektívne alebo objektívne prekážky pri vytváraní a vyt'azovaní informačných sietí, aj keď ich použitie sa javí ako užitočné.

Súčasťou obsahovej časti prípravy taktiky realizácie odhaľovania a objasňovania je aj **analýza a hodnotenie vlastných predpokladov realizácie**. Pri tejto činnosti je vhodné, ak príslušníci polície vyhodnotia informačné zázemia a konkretizujú nároky (*požiadavky*) na odbornú, psychickú a fyzickú úroveň subjektov, ktoré sú nevyhnutné na úspešnú realizáciu týchto procesov. Na základe tohto analyzujú:

- ✓ časovo-priestorové rozmery realizácie procesov odhaľovania a objasňovania (*možností alternatívnej regulácie, napríklad dôvody ukončenia, prerušenia a pod.*),
- ✓ potreby a možnosti personálneho realizačného zabezpečenia (*subjekty, ktoré sú k dispozícii z hľadiska stanovených cieľov, resp. zdôvodnenie participácie ďalších subjektov*), pritom akceptujú právom regulovanú kompetenciu realizátorov (*aj potenciálnych*),
- ✓ bezpečnostné a informačné riziká z hľadiska realizácie procesov a personálneho zabezpečenia (*koordinácia, komunikácia...*),
- ✓ nároky na materiálno-technické zabezpečenie procesov odhaľovania a objasňovania,
- ✓ alternatívy reakcie a postupov po dosiahnutí poznania (*ukončenie, prerušenie, komunikácia, kompetencie*) a iné.

Na analytickú časť prípravy taktiky bezprostredne nadväzuje jej **syntetická časť** (*syntéza*). Jej hlavným poslaním je definovať základné taktické zámery procesov odhaľovania a objasňovania, čo v pragmatickom zmysle slova znamená:

- ✓ určenie časového horizontu ich realizácie,
- ✓ určenie subjektov na výkon konkrétnej činnosti a v rámci koordinácie (*súčinnosť a kooperácia subjektov, medzinárodná kooperácia a pod.*),
- ✓ konkretizáciu miest a objektov, v ktorých sa budú procesy realizovať,
- ✓ alternatívne využívanie operácií (*napríklad operatívnych*) z hľadiska prípadného krytia skutočného záujmu a cieľov realizácie smerom k záujmovým subjektom, záujmovým objektom, občanovi a verejnosti,
- ✓ zabezpečenie ochrany realizátorov, ako aj nezúčastnených osôb,
- ✓ identifikáciu možných zmien kriminálno-polícajných situácií a príprava variantov postupu pri ich riešení (*ak by zmeny skutočne nastali*) atď.

Pri riešení úloh príslušníci polície pomerne často taktiku (*podľa zložitosti postupov*) implementujú do písomných plánov realizácie procesov odhaľovania a objasňovania. Tým končí vecná (t. j. obsahová) fáza prípravy taktiky.

2. Organizačno-materiálna fáza prípravy taktiky

Organizačno-materiálna fáza prípravy taktiky realizácie procesov odhaľovania a objasňovania vychádza zo sledovaných zámerov. Plní funkciu konkrétneho zabezpečenia realizácie, a to po organizačnej a materiálnej stránke. V tejto súvislosti do základnej schémy tejto časti prípravy patrí predovšetkým:

- ✓ určenie subjektov zodpovedných za realizáciu, vymedzenie ich kompetencií z hľadiska práva a organizácie práce a riadenia (*predovšetkým v prípadoch, keď sa na nej zúčastňuje viac subjektov*),
- ✓ určenie síl, stanovenie počtu osôb potrebných na úspešnú realizáciu procesov, charakteristika ich profesionálnej orientácie, prípadne určenie špecializácie ich konania, v prípade potreby určenie organizačnej štruktúry realizačného tímu,
- ✓ rozdelenie úloh, stanovenie rolí subjektov a zodpovednosť za dosiahnutie konkrétneho informačného výstupu (*personálnu a časovú, definovanie zodpovednosti až na jednotlivca*),
- ✓ potreba vykonať inštruktáž pre realizujúce subjekty (*rešpektujúc organizačnú situáciu*) a zváženie organizačného zabezpečenia realizácie; príprava písomných alebo iných podkladov (*názorné pomôcky, technické pomôcky*) na organizáciu práce a riadenie,
- ✓ zdôvodnenie potreby utajovania,
- ✓ určenie potrieb materiálneho zabezpečenia (*napríklad z hľadiska motorových vozidiel, spojovacej techniky, audiovizuálnej techniky, iných špecifických technických prostriedkov, prostriedkov OPČ – v rámci toho treba prípadne určiť osoby, ktorým sú tieto prostriedky zverené, a ak si to situácia vyžaduje, vykonať k ich činnosti aj osobitnú inštruktáž*),
- ✓ zabezpečenie ďalších materiálnych požiadaviek a nárokov, ak si to samotná realizácia vyžaduje, napríklad finančné prostriedky, stravovanie, ubytovanie atď.

Ak je to potrebné, takto konkretizované organizačno-materiálne opatrenia príslušníci polície uvedú celkom konkrétne v *pláne realizácie procesov odhaľovania a objasňovania*, ak bolo o jeho spracovaní v rámci taktických zámerov rozhodnuté. K uvedenému je vhodné dodať, že prijatá (*definovaná*) taktika realizácie procesov odhaľovania a objasňovania tvorí sumár poznania a rozhodovania z realizovaných fáz tejto etapy.

V syntéze tieto odporúčania potvrdzujú, že príslušníci polície sú zodpovední za permanentné prispôsobovanie taktiky existujúcej a vznikajúcej kriminálno-polícijnej situácie, v ktorej realizujú procesy odhaľovania a objasňovania.

2. etapa – uplatnenie taktiky a jej hodnotenie

Plnenie úloh je relatívne samostatná etapa procesov odhaľovania a objasňovania. Samotné postupy pri plnení úloh (*v procese jej aplikovania*) sa uskutočňujú podľa modelu, ktorý je výsledkom prípravy (*pozri predchádzajúcu časť aplikačnej schémy*). Tento model môže mať povahu iba tzv. *myšlienkového modelu*, ktorý nebol pretvorený do písomnej

formy, čo sa deje v prevažnej väčšine prípadov, alebo **písomnú formu „plán realizácie“ pri riešení náročnejších situácií.**

Príslušníci polície priebeh plnenia úloh a dosahované poznania dôsledne analyzujú a hodnotia. Podľa potreby prijímajú pripravené alternatívne riešenia, a tak reagujú na predpokladané (*možné*) zmeny kriminálno-polícajnej situácie, resp. na úroveň dosiahnutého poznania (*výstupov*). Pritom využívajú prijatú taktiku, ktorej význam permanentne hodnotia. Uplatnením hodnotenia sú schopní prijímať adekvátne opatrenia na zmenu postupov, prípadne rozhodnú o prerušení alebo ukončení realizácie procesov odhaľovania a objasňovania a pod.

Z praktického poznania vyplýva, že vo vzťahu k posudzovaniu úlohy taktiky je vhodné, ak príslušníci polície rešpektujú účel a ciele, ktoré boli stanovené v realizácii týchto procesov. To znamená, že pri hodnotení odpovedajú na otázku, či bol, alebo nebol naplnený účel, splnený stanovený cieľ, v akom termíne, kým, kde atď.. Z logiky veci vyplýva, že ak tieto atribúty v procese realizácie odhaľovania a objasňovania neboli splnené, hľadajú odpoveď na otázku, v akom rozsahu neboli dosiahnuté, a nachádzajú dôvody a príčiny tohto stavu. Kauzálné sa zaoberajú tým, aký má, resp. bude mať táto situácia vplyv na stav ďalšieho poznávania. Následne prijímajú rozhodnutia, ako budú dosiahnuté informačné výstupy využité v ďalšom poznávaní. Prípadne – ak ide o poznanie, ktoré svojím obsahom prekračuje rámec predmetného objektu, – s kým treba v tejto súvislosti nadviazať kontakt a dohodnúť jeho participáciu, prípadne ďalšie zainteresovanie (*využitie*). Pozornosť venujú aj tomu, či a do akej miery budú nevyhnutné korekcie v pláne celkového postupu pri následnom poznávaní a pod.

Tieto konštatácie potvrdzujú, že na hodnotenie taktiky realizácie procesov odhaľovania a objasňovania sú kladené vysoké nároky. Z uvedených dôvodov príslušníci polície musia byť na výkon tejto činnosti požadovaným spôsobom pripravení. Bez ohľadu na úplnosť je to preto, lebo úspešnosť pri tomto hodnotení determinuje ich sociálna kvalifikácia, schopnosť efektívne komunikovať, analyzovať svoju činnosť, činnosť participujúcich subjektov, posudzovať svoje a ich správanie. Cieľom tohto hodnotenia je poznávať a posudzovať kvalitu výkonu svojej profesionálnej činnosti a svojich spolupracovníkov. V procesoch odhaľovania a objasňovania týmto hodnotením dochádza k stimulácii výkonnosti a sú vytvárané predpoklady na objektívne využívanie pozitívnych a negatívnych sankcií. V danej súvislosti je vhodné k uvedenému dodať, že z pohľadu účelovej realizácie týchto procesov je hodnota zodpovednosti merateľná. Jej identita nie je určená len dosahovanými výsledkami, ale predovšetkým samotným prístupom k cieľavedomému plneniu stanovených úloh. Preto je potrebné zodpovednosť skúmať aj vo vzťahu k zložkám polície. Takto je to vnímané občanom. Občan vo väčšine prípadov určuje túto hodnotu nie vo vzťahu k jednotlivcovi, ale k organizačnej policajnej jednotke, ktorá má plniť stanovené úlohy určené zákonom. Tieto skutočnosti sú povinní akceptovať jednotliví príslušníci polície, ktorí sú subjektmi tímu. Nimi vnímaná zodpovednosť za plnenie spoločných úloh výrazne ovplyvňuje celkové výsledky a efektivitu realizovaných procesov odhaľovania a objasňovania. Aj v tomto prípade platí, že skúmanie a hodnotenie zodpovednosti má zásadný význam aj pre explanáciu funkcionality procesov odhaľovania a objasňovania.

Týmto demonštratívnym náčrtom uvádzaných kritérií hodnotenia taktiky procesov odhaľovania a objasňovania je zrejмый ich význam. Príslušníci polície ich využitím môžu cieľavedome ovplyvňovať priebeh realizácie týchto procesov a optimalizovať ich organizáciu a riadenie. V konečnom dôsledku redefinovať taktiku realizácie odhaľovania a objasňovania a celkovo tieto procesy začleňovať do konkrétneho systému – napríklad kriminálno-polícajného poznania, kriminálneho konania a pod.

Záver

Pri rozpracovaní otázok odhaľovania a objasňovania má význam učenie o kriminalite, skutkovej podstate trestného činu, jeho objektívnej stránke, osobitne o spôsobe páchania trestného činu a iných objektov tohto špecifického policajného poznávania. Je to tak preto, lebo príslušníci polície (*orgány štátnej správy*) plnia úlohy v zmysle a rozsahu zákona. Zo zákona sú povinní poznávať základné identifikačné vlastnosti tých objektov, ktorých existenciu odhaľovaním a objasňovaním majú potvrdiť alebo vyvrátiť (*trestnoprávna kvalifikácia*).

Z praktického výkonu policajných činností vyplýva, že objekty odhaľovania a objasňovania (*trestné činy páchané v ekonomike*) môžu mať spoločenskú, prírodnú, technickú, unilaterálnu, multilaterálnu, resp. inú povahu. Sú to veci, ich časti, vlastnosti, konania, udalosti, opatrenia, úkony, subjekty, determinanty a ďalšie poznávané fenomény (*úказы, javy*). Spoločným špecifickým znakom v ich charakteristikách je ich vzťah k úlohám, ktoré sú v zmysle a v rozsahu právneho poriadku povinní plniť príslušníci polície. Túto skutočnosť uvádzame aj preto, lebo vlastnosti, stránky, aspekty alebo časti týchto objektov nemusia byť stále. Nedajú sa charakterizovať jednou hodnotou. Môžu sa meniť, a teda nadobudnúť rôzne hodnoty. Z tohto hľadiska je možné ich chápať aj ako vlastnosti iných predmetov, všeobecnejšie ako premenné veličiny, teda ako parametre, do ktorých je možné dosadzovať konkrétne hodnoty ich jednotlivých stránok. K týmto skutočnostiam je vhodné dodať, že každý – aj ten najjednoduchší – objekt odhaľovania a objasňovania (*napríklad znak spôsobu páchania trestného činu, kriminalistická stopa, informácia, fakt*) má nekonečné množstvo stránok, vlastností a je spojený nekonečným množstvom vzťahov s inými objektmi.

V policajnej praxi to je hlavný dôvod, prečo objekt odhaľovania a objasňovania nemôže byť skúmaný ako celok v jeho nekonečnej rozmanitosti. Príslušníci polície v týchto procesoch z neho vydeľujú len niektoré jeho časti, vlastnosti a stránky, ktoré sa od ostatných nutne abstrahujú. V konkrétnej syntéze majú práve tieto skutočnosti osobitný význam pri zdôvodnení potreby uplatnenia taktiky pri jeho poznávaní (*napríklad účelovo realizovanými procesmi odhaľovania a objasňovania trestných činov*).

Uplatnením adekvátnej (*vhodnej*) taktiky pri realizácii procesov odhaľovania a objasňovania sú vytvárané podmienky na dosiahnutie stanovených cieľov. Je to z dôvodu, že eliminácia nežiaducich následkov trestnej činnosti je priamo závislá od toho, ako sú príslušníci polície schopní rýchlo a včas spáchané trestné činy odhaliť a objasniť – vytvoriť predpoklady na zabezpečenie neodvratnosti trestného postihu za páchaný a spáchaný trestný čin. Prax permanentne potvrdzuje, že pri týchto úloh rozhodujúcu funkciu plní prijatá a uplatňovaná taktika odhaľovania a objasňovania.

Literatúra

HULLOVÁ, M. et al. *General Crime*. Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave. 2015, ISBN 978-80-8054-653-3, 220 s.

LISONĚ, M. *Operatívno-pátracia činnosť (všeobecná časť)*. Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave. 2012, ISBN 978-80-8054-541-3, 226 s.

LISONĚ, M. *Teória policajného operatívneho poznania*. Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave. 2012, ISBN 978-80-8054-540-6, 213 s.

METEŇKO, J. Trendy v kriminalistickej dokumentácii. In *Rozvoj metodík vyšetrovania jednotlivých trestných činov*, Zborník. Bratislava: Akadémia PZ. 2007, s. 78 – 92.

MUSIL, J. Finanční šetření – nástroj odhalování praní peněz, In *Kriminalistika*, roč. XXXII., č. 4, s. 282.

PETRUSEK, M., MILTOVÁ, A., VODÁKOVÁ, A. *Sociologické školy, směry, paradigmata*. Praha: Sociologické nakladatelství v spolupráci se Sociologickým ústavem AV ČR. 1994, s. 24, 99.

SPILNÝ, P., HRNČIAR, M. *Vojenská taktika*. Liptovský Mikuláš: Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, Liptovský Mikuláš. 2013, ISBN 978-80-8040- 471- 0, 272 s.

ŠALINGOVÁ, M., MANÍKOVÁ, Z. *Slovník cudzích slov*. Bratislava: SPN Bratislava. 1983, s. 862.

VÝSK. 177. *Vedeckovýskumná úloha: Odhaľovanie a dokazovanie trestných činov v ekonomike*. Bratislava: Knižnica Akadémie PZ v Bratislave. 2012, 33 s.

Keywords: detection and clarification of crimes, police strategy and tactic, tactic, methodology, procedures, tactical aspects and structure of detection and clarification processes, criminal police event, documenting in the system of detection and clarification of crimes

Summary

The scientific study presents the author's knowledge acquired within the ongoing process of applied research whose object is to detect and clarify economic crimes. On the basis of this knowledge, specific police revelation activities – *crime detection and clarification* – are operationalized. Taking this categorization into account, the author accepts the phenomenal demonstration and essence of the activities, which, in accordance with his knowledge, determine identification procedures to be used in the concrete synthesis.

In the second, relatively independent part, the author characterizes the tactic employed by police officers while crime detection and clarification are being carried out. In this connection, he provides a commentary on the terms *police strategy*, *tactic* and *methodology*, which are relatively frequently used in the police practice in the area of crime detection and clarification.

He takes advantage of the commentary when describing the tactical aspects of these specific police activities and characterizing the structure while the tactic of the performance of the police activities is being adopted and deployed.

In the conclusion of the study, the author focuses on the importance of tactics for the processes of detection and clarification to be purposefully performed.

doc. Ing. Miroslav Lisoň, PhD.

Katedra kriminálnej polície

Akadémia Policajného zboru v Bratislave

e-mail: miroslav.lison@minv.sk

Recenzenti: doc. JUDr. Antonín Nesvadba, PhD., doc. JUDr. Dezider Bango, CSc.